

μάθαναν τὸ αἴμα καὶ τόκανα νὰ βουίξει στὰ μελίγεια μου καὶ μοδαίαν τὴν καρδιά. Σκέδια καὶ σκέδια πονηρευόμενου γιὰ τὸ γδικιωμό, ὅσο πού καταστάλαζε ἐν ἑνα, ὁ ἔκεινο πού πέτυχε κίολας. Ἦταν τὸ τελευταῖο καλοκαίρι προτοῦ νὰ σηκώσῃ ὁ δεσπότης τὸ ματαίριχά στὸ μοναστήρι καὶ νὰ φροντίσῃ ἡ ἐπανόρθωση. Θὰ ἦμωνα τότε Ἰσάμη δεκτὴ-δεκατὴ χρονῶν παλληκάρι στὸ ἀσκέρι τοῦ καπετὰν Μούργου. Μιά γιορταὴν παρατήρια τὰ κλέπτικα κατημέρια, δίχως νὰ εἶπὸ τίποτα ἐπὶ κανάν, νύθηκα ζητιάνος καὶ λαηφύροισα γιὰ τὰ ταφιάνια τοῦ Χαμητήμαγα. Ἐκῶνα τὸν κουτοῦ καὶ ζητιάνενα ἀπὸ σαράδες καὶ Τουρκούς, πού δούλευαν ὑποταχτικοὶ στὰ χτήματα τοῦ ἀράκη κ' ἄλο στραφοφόριζα καὶ παραμόνευα γύρω στὸν πύργο του. Πρόσεξα πού ταχτικά κάθε μεσημέρι ὁ ἀγάς βαβαλίκευε τὴ μοῦλα του καὶ τράβα μονάχος κατὰ τὸ γεφυροῦ. Ἐμενε λίγη ὥρα ἐκεῖ καὶ ἔσαναγύριζε. Τὶ γύρευε, τί ἔκανε, δὲν ἔξερα. Μπορεῖ καὶ νὰ τὸν ἐδουεν ὡς ἔκεινο τὸ μέρος τὸ αἴμα τ' ἀδικοχημένο, μορεῖ καὶ ἡ ἴδια ἡ κόλαση, πού τὸν ἐγέννησε νὰ τὸν ἐδουρωχε στὰ χέρια μου γιὰ νὰ τὴς τὸ ξανασταίλω. Δὲν ἔξερα... Ἐνα μεσημέρι ἦμουν ἐκεῖ καὶ τὸν περιμένα. Κάθησα πὸ ἀπάνου ἀπὸ τὸ γεφυροῦ στὸν ἴσκι τοῦ πλατάνου, σιμά στὴν χρυσταλλοπηγή, πού περνᾷ ὁ δρόμος. Σὲ λίγο ἀκούουα τὸν Τουρκάραπα πού κοντοβύονα. σιγαντοραγοδύονα ἕνα βαρὺ ἀράκιμο σκοπό. Σὰν ἐφίτασε στὴ βροῦσι πέριε, ἔδεσε τὸ μοῦλαρι τοῦ ἀπὸ μιὰ ρίζα πού ἔβλεπε σὸ νερσφαράμι, κάθησε σιμά στὴν πηγή καὶ τότε μονάχα, γυρίζοντας μὲ εἶδε πού εἶχε τρωάσιε στὴν ἀκρη προῦτητα, τάχα γιὰ νὰ τὸν προσκυνῶνα. Μὲ ρώτησε τί γύρευε ἐκεῖ καὶ τοῦ ἀπάνησα πως ἦμουν ἕνα σακάτιμο ζητιανᾶκι, πού πῆγαινα κατὰ τὰ χωριά τὸν πολυχορευόμενου τοῦ Χαμητήμαγα καὶ ζητιανέψω. Τοῦδεῖξα καὶ τὸ πόδι μου, πού τὸ κράταγα ψεύτικα χαμπουροσιμένο. Μὲ πίστεψε. Ἐξουάσιος γονάσιος κ' ἔκανε νὰ σηκωῖ στὴν πηγή νὰ δροσιστῇ, μ' ἀνασκώθηκε κάλι στὰ γονάτια μου, σὰ νὰ τὸν ἐμπόδιζε κάτι στήμη. Τῆβραλε καὶ τ' ἀπίθωσε πὸ πέρα, ἀπάνου ἐπὶ μιὰ πλάκα. Ἦταν τὸ στυλεό τοῦτο πού βλέπετε :

Στὸ σημείο αὐτὸ τῆς ἱστορίας τοῦ ὁ γερωγονιστῆς τράβηξε ἀπὸ τὸ σελᾶρι τοῦ μιὰ ἀστραγερὴ μακροῦλὴ λεπίδα μ' ἀσημένια λαβή. Ἀνατιράσαμε θορόντας τὸ κρόσι ἀστάλι, πού καθὼς βῆγικε ἄρρηκε ἕνα σιγανὸ ντινισίμα στὸν ἀέρα.

—Ἐίχε ἐγὼ στὴ μέση μου στυλεό, ἔακολούθησε, μὰ ἤθελα νὰ τὸν ἔκανα μ' ἔκεινο τὸ ἴδιο, πού ἐσφαξε τὴ μάνα μου. Σὰ λευτέρως ἀπὸ τὸ ἐμπόδιο τοῦτο τὴ μέση του ὁ ἀγὼς ἐδουενε στὴν πηγή καὶ δροσιζόταν. Ἐνὰ μολυβένιο βαρίδι χυλῆσε μέσα στὰ στήθια μου. Ἐρῆα ὀλόγουρα κλέφτικες, γοργές ματιές. Κανέσι! Ψυχὴ! Ἀφονὴ ὥρα μεσημεριοῦ. Ἀκόμα κοὶ τὰ τριζίκια εἶχανε σοσάσει στὰ κλωνάρια. Ἐνας βροβὸς ἀπ' ἀντίκου μὲ κάτι θάναμα στὸ κουτέλο του, ὅμοιος μὲ γέρο πού σουραρῆνε ἀστρατὰ τὰ φρούδια, ἐκεῖνος μονάχα θὰ μ' ἔβλεπε.

—Νὰ κ' ὁ κατῆς πού θὰ μὲ κόνιη, εἶπα μὲ τὸ μυαλό μου κοροῦδευτικά.

Πιὸ λευτέρως καὶ πὸ σβέλτος κ' ἀπὸ ἀγοῦγατο σάλταρα κ' ἀράκια τὸ στυλεό καὶ βαβαλίκερα στὸ σβέρο τὸ μιστῶν ὄχτρο μου. Τὸν ὑπόταξα κάτου γοὶ μ' ἀσπαλένια κανὰ τοῦσφιζα τὴς πλευρές. Μὰ δὲν τὰ θυμάμι ὀλα καλὰ-καλὸ ἄπως ἔγινα. Μιά σκοτεινοκόκινη σκέπη εἶχε πέσει μπρὸς ἀπὸ τὰ μάτια μου κ' ὁ φόβος μὴ μοῦ ἐσφύγι πού τοῖσινα τὰ νεύρα μὲ διπλὴ καὶ τριδιπλὴ δύναμη. Θυμάμι σὰ ἐπὶ ὄνειρο πού φαχουλένα τὸ λαμό του, γυρευόντας τὸ λακάκι γιὰ νὰ μιλῆσω στὰ σίγουρα τὸ στυλεό. Ὅλα τοῦτα ἔγινα νὰ τῆς γληγοράδα τῆς ἀστραγῆς. Ἐνα φοβερὸ ὀκάκαμα ἄφηκε ὁ μαγασιμένος, μὰ δὲν ἀκούστηκες πὸ πέσι. Πίνιγικε σὸ παραγῆ μὲσα καὶ στὸν ἀγὸ τοῦ ποταμοῦ. Μὰ ἐκεῖνος μὲ μιὰ δύναμη, σὰ γέγε μέσα τὸν ὄλουε τοῦς δαυμόνους τῆς κόλασης, ἀναστηλώθηκε στὰ γονάτια του καὶ μὲ βρόντηξε κατὰ γῆς. Ἐτοῦ γονατιστός καὶ μὲ τὸ ματαίριχά βουλαγιμένο ὡς τὴ λαβὴ στὸ λαμό του, ἀπλάσε τὰ χέρια, γυρευόντας νὰ μ' ἀράξῃ, κ' ἀποκαταμένος ἀπὸ τὸ αἴμα πού πῆδουσε τόσο ἀφθονο ἔβλεψε κ' ἐσωραῖσθη τ' ἀνάσκελα. Μὲ λίσια ἔχονε τὰ νύχια του στὴ λάσπη καὶ τὸ κορμὶ του νιάνονταν ὡς ἀπάνου. Ἦταν ἀκόμα ζωντανὸς καὶ ῥιχτήρα καὶ τὸν δρασκέλιωσα ἔξανά κ' ἀφοῦ τοῦ κάρφωσα κάτου τὰ μπράτσια καὶ τὰ γόνατα, ἔσκυπα τὸ πρόσωπό μου κοντὰ στὸ δικό του καὶ τὸν εἶπα: «Ἐμια τὸ βυζανιάρικο τῆς γυναικας πού ἐσφαξες γιὰ νὰ στερωῶσι τὸ γεφυροῦ σου, σκύλλε!»

—Ἀλλάσαα! ῥόχασε.

Ἐνας-δυὸ σπαροῦ ἀκόμα καὶ τελείσιος. Τὰ μάτια του καρφύθηκαν γυλίνα κατὰ τὸν ὄρανο κ' ἀσάλευτα ἀ βῆλια πού φωτεινῆσαν μὲ μιὰ μιστοελαῖα. Πῆρα τὸν ἀνήφορο, τρέχοντας. Σὰν ἔφτασα στὴ ραχὴ ψηλὰ εἶδα πως βάσταγα σὸ χέρι μου γυμνὸ καὶ βουτηγμένο ὡς τὴ λαβὴ στὸ αἴμα, τὸ στυλεό. Δὲ θυμάμουν πότε τὸ τράβηξα ἀπὸ τὸ λαμό του καὶ τὸ πῆρα. Τὰ σάσινα γιατί ἦμουν ἀκόμα ἀμαθὸς στὴ δουλειά... Παιδί, βλέπετε... Σὰν ἐγύρισθι ἡ ἄλλη ἡ ἀνοῖξη καὶ σῆκασε τὸ ματαίριχά ὁ δεσπότης στὸ μοναστήρι, φωτιά τὴ φωτιά λεπίδι σὸν λεπίδι, ἐξελήρισσα ὀλο τὸ σὸν τοῦ Χαμητήμαγα, παιδιὰ κ' ἀγγόνια καὶ δούλους καὶ παραδούλους. Μονάχα τὰ θηλάκι ἀφῆκα. Κι' ἕνα δειλιὸ ἀνέβηκα στὰ παλιά μας τὰ λημέρια στὰ βουνὰ καὶ πῆγα καὶ γονάτισα στοῦ μικραμένου μου πατέρα

τὸν τάφο καὶ τὸν εἶπα: «Ὁ Θεὸς ἄς ἀναπαύει τὴν ψυχὴ του.» Ἐδῶ ὁ Μπάριπα-Νικόλας ὁ ἀγονιστῆς τελείσιος τῆ διήγησῃ του. Ἀνάμεσα ἀπὸ τὴς μακροῦλές τῆρας τὸν χαμηλόκωμον φροδῶν τὸν εἶδα τὰ μάτια του πού κρυφούσιαν γιὰ λίγες σαγῆς ἀγῆρα, ματωμένα...

Μεγάλωση. Ἐφύγα ἀπὸ τὸ χωριό, πλανήθηκα στὸν κόσμο τῶν πλατειῶ καὶ ὑστερα ἀπὸ καιρὸς ἔσαναγύρισα. Ὁ Μπάριπα-Νικόλας, χρόνια ὄρα εἶχε πῆθῆναι, ἡ κατέβηκε στὴν κόλαση γιὰ νὰ κινήσῃ κ' ἐκεῖ τὸ Χαμητήμαγα καὶ τὴ γενιά του. Σύμφωνα μὲ τὴν τελευταία του θέληση ἄνοιξαν λάκκο καὶ τὸν ἔθαναν κοντὰ στὸ θέμελο τοῦ γεφυροῦ πού τὸν εἶχε ποτίσει τὸ αἴμα τῆς μάνας του. Οἱ χωριανοὶ ἔβλεπαν πως βρυκολάκισας κ' ἐκείνος κ' ὁ ἀράκης κ' ἀράζονταν τὰ μεσάνυχτα μὲ τὸ φεγγαροῦ ὁ ἀγῆρο πάλεμα ἐκεῖ στὴν ἀκρη τοῦ γεφυροῦ, σιμά στὴν πηγή. Μιὰ νύχτα πῆρα μὲ δυὸ χωριάτες γιὰ νὰ παραφυλάξωμε. Σιωμάσιος σὸ γεφυροῦ καὶ περιμέναμε. Πραγματικὰ, ἔκεινο πού γίνονταν στὴν ἄλλη ἀκρη ἦταν ἀπίστευτο: Ἐνα φοβερὸ πάλεμα δίχως ἀγκομαχητῆ, ἡ τρώσιμα δοτινῶν, ἡ βλαστήρια, ἡ κραγῆ πόνου. Ἐνα πάλεμα στὰ βουβὰ. Στὸ σύβαμο ἐξωχώρια τῆ μαῦρη σιλουέττα ἀνθρόμοπου κορμιοῦ, πού ἐμοιάζε σα νὰ σκῆρη κάτου ἀπὸ δὲν κανὰ, πού τὸ δρασκέλιων μὲ βία καὶ τὸ ὑπότακα. Ὑστερα εἶδα ἕνα ἴσκιμο ἀστρατῆ μὲσὰ πού ἄνοιγονταν καὶ κατέβηκε, ἐνὼ μιὰ δὲν ἀστρατῆ καὶ σὰ λεπίδα μαχαίρια. Ὅλα γίνονταν μὲ μιὰ θυβρομένη γληγοράδα καὶ τὸ φρονικό μπράτσο ὀλο καὶ πὸ σβέλο ἀνερσοκατέβηκα καὶ βουλίαιε ἀπανατὰ τὸ λεπίδι στὸ χαμπουροσιμένο κορμὶ. Ἐνα ἀχολόπιμα ἀνέβηκα μέσα ἀπὸ τὸ σῦδενερο φορογγι, βαδὶ στὴν ἀκρη, πού λίγο-λίγο ἔβλεψα δύναμωσι, ἀλλάσε ἐπὶ βροβῶ, σὲ μωυκῆσιμα. Στὴ ραχὴ ἀντίκου ἐξωχώρια τὸ γέρο-βροβῶ καὶ τὴ σκοτεινὴ του σπῆλια. Ἀπάνου ἀπὸ τὸ κουτέλο του τὰ θυμάνα καὶ τὰ δεντρακῆα ἐμοιάσαν μαλλιά κεφαλοῦ πού ὀρθώθησαν ἀπὸ φόβη. Ἐτοῦ ὄπισ κ' ἔκεινο τὸ ἀφῶνο μεσημέρι τοῦ φονικοῦ...

Στοὺς χωριανούς πού μὲ συνάδεψαν ὅς ἐκεῖ δὲν εἶπα τίποτα. Οὔτε καὶ θέλησα νὰ μείνωσι ὡς τὸ πρωί, ὅπως ἐλέγαμε, γιὰ νὰ τοὺς ἀπιδείξω πως ὀτι βλέπαμε ἦταν καμωμένα σκῆδι. Πῶς τὸ μαῖορο κορμὶ πού ἐσκῆβε ὑποταχτικὰ κάτου ἀπὸ τὰ καναὶ θὰ ἦταν ἴσως κάποιος μαγῆρη πέτρα, πού ἀπάνου τῆς καυχίδιζαν οἱ σῆς τὸν πλατάνου, πού κλωναροδένονταν μὲ τὸν ἀέρα. Πῶς τὸ λεπίδι πού ἀστρατῆ θὰ ἦταν τὸ νεράκι τῆς πηγῆς, πού ἀπάνου τοῦ χυτοπέσι κάποιος ἀχτιάδα τοῦ φεγγαροῦ, περνώντας ἀνεμωσι ἀπὸ τὰ φύλλα τοῦ πλατάνου. Καὶ ἐπὶ μὲ πίστευαν ὅτι ὁ χωριανοὶ; Ἐπειτα ἦμουν κ' ἐγὼ βέβαιος πως ἦταν ὀλα ἔτσι ὅπως τὰ φασματόσιον; Μῆπως δὲν εἶδα κ' ὁ ἴδιος τὸ φοβερὸ πάλεμα τῶν κορμῶν; Ἄς ἔμεναν ἔκεινο μὲ τὴν ἰδέα τους κ' ἐγὼ μὲ κάποιος ἀμαρβολία στὸ βάθος τῆς ψυχῆς μου: Πῶς ὀτι εἶδα μορεῖ καὶ νὰ μὴ ἦταν καυχιδόσιμα σκῆδι καὶ ἀχτιάδων. Πῶς ἡ κόλαση κάθε μεσηνυχτα μὲ τὸ φεγγαροῦ ἐξενοῦσε στὸν τόπο τοῦ φονικοῦ τοῦς δυὸ ὄχτρος κ' ἀράζονταν ἐπὶ φοβερὸ πάλεμα, ἔτσι σὰ βουβὰ καὶ μόνο μὲ τῆς πνοῆς τους φαρμακώσιος τὸν ἀέρα...

Θάνας Δογάνης

ΜΙΚΡΑ-ΜΙΚΡΑ

ΤΟ ΥΠΟΠΤΟ ΔΙΑΣΗΜΟ

Θὰ εἶνε καμιά δεκαπενταριά χρόνια τώρα πού μιὰ μέρα ἔνας φύλακας τοῦ Ἰάσους τῆς Βουλῆσιος τοῦ Πατρία εἶδα ἕναν πού νύε κῆριο στοῦ ὀδοικοῦ τῆς μπουτοιέρα ἦταν περασμένη ἡ ροζέτα (τὸ διακριτικὸ σῆμα τὸν παρασήμων τῆς Λεγεῶσιος τῆς Τιμῆς).

- Καχόπιτος ὁ φύλακας ἐλλησιος τὸν ἀγνοιστο.
- Τὶ εἶνε αὐτὸ τὸ διάσημο; τὸν ῥώτησε.
- Τὸ διάσημο τῆς Λεγεῶσιος τῆς Τιμῆς, τοῦ ἀπάνησε ἀπλὰ ὀλλος.
- Εἶπὸς ἀξωματικὸς τῆς Λεγεῶσιος τῆς Τιμῆς; Ἐναρωτήθη ὁ φύλακας.
- Κάτι παραπάνου, ἀπάνησε ὁ ἀγνοιστος.
- Ταξιάχος;
- Κάτι παραπάνου.
- Μέγας ταξιάχος;
- Κάτι παραπάνου ἀκόμη.
- Ἄ, θὰ εἶστε τότε Μεγαλόσταυρος, εἶπε τότε εἰρωνικά ὁ φύλακας. Ἀφήστε τα αὐτὰ καὶ δὲν περνᾶνε σὲ μένα. Ἀκολουθεῖστε με σὲ τὸ τῆμα.

Ὁ νέος κῆριος τότε χαμογελώντας ἦσυχα, ἔβγαλε ἐπὸ τὸ κορφοῦλι τοῦ μιὰ κομψὴ κάρτα μ' ἕνα στέμμα στὴ γωνία, τὴν ὀποία ἔδωσε στὸ φύλακα. Καὶ ὁ τελευταῖος εἶδε πως καταπλήκτικος πως εἶχε συλλάβει τὸ Βασίλειά τῆς Ἰσπανίας, Ἄλφονσο.

Ἄπὸ τότε ὁ Βασίλειος, κάθε χρόνο στέλνει τὴν κάρτα του στὸ φύλακα. Ἀὐτὴ εἶνε ἡ μόνη του ἐδῆκῆσις. Τελευταῖα μάλιστα πού εἶχε πᾶσει στὸ Πατρία ἔσαναυνάνησε στὸ Ἰάσος τῆς Βουλῆσιος τὸ φύλακα τοῦ ὀδοικοῦ ἐσφῆσε τὸ χέρι.